

KÖY OKULLARINDA ÇALIŞAN SINIF ÖĞRETMENLERİNİN SORUNLARI

Adem KARATAŞ*
İsmail Hakkı KINALIOĞLU**

Özet

Bu araştırmanın temel amacı, Türkiye'nin doğu ve güneydoğu illerindeki köy ilkokullarına atanmış sınıf öğretmenlerinin, mesleklerinin ilk yılında karşılaşmış oldukları sorunları belirlemektir. Araştırma nitel araştırma yöntemlerinden olgu bilim yöntemine göre tasarlanmıştır. Çalışmada, araştırma verilerinin toplanmasında yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılmıştır. Toplanan verilerin analiz edilmesinde betimsel analiz ve sürekli karşılaştırma yöntemleri kullanılmıştır. Araştırma grubunu, 2015-2016 eğitim öğretim yılında Ağrı, Bitlis, Diyarbakır ve Muş illerinin köylerinde görev yapan, mesleğinin ilk görev yılı olan 15 sınıf öğretmeni oluşturmaktadır. Araştırmada nitel veriler araştırmacı tarafından geliştirilen açık-uçlu görüşme formu ile elde edilmiştir. Verilerin analizi sonucunda öğretmenlerin karşılaştıkları sorunlar 5 kategori şeklinde gruplandırılmıştır: Öğrenci, öğretmen, yönetici, veli ve fiziki/altyapı sorunları. Öğrenci kaynaklı sorunlar; öğrencilerin Türkçe bilmemesi, devamsızlık yapmaları, birleştirilmiş/kalabalık sınıf olarak tespit edilmiştir. Öğretmen kaynaklı sorunlar; iyi bir eğitim alamadıkları, köy/ilçede barınma sorunları, ulaşım, beslenme, sosyal faaliyet ve öğretmen eksikliği şeklindedir. Yönetici kaynaklı sorunlar; öğretmenlere gereken desteği göstermemeleri, müfettişlerin baskı ve stres oluşturmaları şeklindedir. Veli kaynaklı sorunlar; çocuklarına ilgisizlik, çocuklarının ihtiyaçlarını sağlanmamak şeklindedir. Fiziki/altyapı kaynaklı sorunlar; yetersiz derslik, tezek yakılması, soba yakabilmek, araç-gereç ve materyal eksikliği, tuvalet ve hijyen eksikliği, kar yağışı, köy yolları şeklindedir. Çalışmanın sonuçları; mesleklerinin ilk yıllarındaki sınıf öğretmenlerinin ciddi sorunlarla karşılaştığı, hala okullarımızda altyapı anlamında eksiklikler olduğu, eğitimde eşitsizliğin aşılamadığı, çözülmeyen sorunların öğretmenlerin motivasyonlarını düşürdüğü, yönetici pozisyonlarında yer alan bireylerin iletişim noktasında öğretmenlere yol göstermesi gerektiği şeklindedir.

Anahtar Kelimeler: Sınıf Öğretmeni, Öğretmenlik Sorunları, Öğretmenlik Mesleği

PROBLEMS OF PRIMARY TEACHERS IN VILLAGE SCHOOLS

Abstract

The main purpose of this research is to identify the problems the elementary school teachers, who work at the village schools in the eastern and southeastern provinces of Turkey, encountered in the first few years of their teaching careers. The research is designed based on the phenomenological method of qualitative research. In the study, structured interview technique was used in the data collection process. While analyzing the collected data, descriptive analysis and continuous comparison methods were adopted. The research group is composed of 15 elementary school teachers who were in the first year of their profession, and work in the villages of Ağrı, Bitlis, Diyarbakır and Muş provinces of Turkey in the academic year of 2015-2016. In the study, the qualitative data were collected through an interview form composed of open-ended questions, which was developed by the

¹ Bu çalışma 17. Uluslararası Sınıf Öğretmenliği Sempozyumu (USOS 2018)'nda "Mesleklerinin İlk Yılında Köy Okullarında Çalışan Sınıf Öğretmenlerinin Sorunları" adıyla sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

* Arş. Gör. Dr., Uşak Üniversitesi Eğitim Fakültesi, adem.karatas@usak.edu.tr

** Öğr. Gör., Uşak Üniversitesi Uzaktan Eğitim Meslek Yüksekokulu, ihakkikinalioglu@usak.edu.tr

researcher. Based on the data analysis, the problems faced by the teachers were grouped into 5 categories: Student issues, teacher issues, administrator issues, parent issues, and physical/infrastructural issues. Student-related problems were identified as students do not know Turkish, students are not regularly continuing school, and unified/crowded classes. Teacher-related problems; they are not well educated, sheltered issues in the village/district, transportation, nutrition, social activity, and lack of teachers. Manager-related problems; they do not show the necessary support to the teachers ,and the pressure and stress the education inspectors created on the administrators. Parent-related problems; neglecting their children, and not providing their children with their needs. Physical/infrastructural problems; insufficient classrooms, burning dried dung/stoves for heat, lack of materials and equipment, lack of toilet/hygiene, heavy snowfall, and the village roads. Results of the study; the elementary school teachers that are in the first years of their profession face with serious problems, there are still infrastructural deficiencies in our schools, the inequality in education has not been overcome yet, the unresolved problems cause decrease in the teachers' motivation, and the individuals that are in administrative positions should lead teachers for better communication.

Keywords: Elementary School Teacher, Teacher Problems, Teaching Profession

Giriş

İnsan yaşamında eğitimin ilk adımı olan ilkokul süreci zorunlu ve yüksek derecede öneme sahiptir. Türkiye'nin coğrafi yapısı dikkate alındığında memleketin her bir köşesinde temel eğitimin yaygınlaşmış olması önemini daha da arttırmaktadır. Ülkenin tüm fertlerinin eğitimden faydalanma olanağı bulabilmesi gerekli ve faydalıdır. Bu nedenle temel eğitimi yaygınlığını koruyan, hizmet alanı alabildiğine geniş ve en büyüğünden en küçüğüne her türlü yerleşim alanına kök salmış bir yapıya sahiptir.

İnsan yaşamında eğitime atılan ilk adımlar temel eğitim içerisinde kabul gören anaokulları ve ilkokullar yoluyla gerçekleşmektedir. Ülkemizde ilkokul süreci zorunlu ve büyük bir öneme sahiptir. Aynı zamanda ilkokullar en yaygın eğitim kurumlarıdır ve tüm fertler bu eğitimden faydalanabilmektedir.

Temel eğitim kurumları içerisinde anaokulları ve ilkokullar yer almaktadır. Ülkemizde temel eğitim alanında en fazla sınıf öğretmenliği yapan öğretmenler yer almaktadır. İlköğretim Kurumları Yönetmeliği'ne göre Sınıf Öğretmeni: Alanı sınıf öğretmenliği olan öğretmeni ifade eder demektedir. Şu an itibarıyla ilkokulların 1.-4. sınıflarında sınıf öğretmenliği esastır. İlkokulların 1., 2., 3. ve 4.sınıflarında öğrencilere sınıf esasına göre eğitim-öğretim yapılmaktadır. Sınıf öğretmenleri diğer branş öğretmenlerine göre eğitim-öğretim verdiği sınıfın öğrencileriyle daha çok zaman geçirmektedir. Ayrıca sınıf öğretmenleri öğrencilerini 1. sınıftan alarak 4. sınıfa kadar eğitim-öğretim sürecini sürdürebilmektedir. Bu aynı zamanda sınıf öğretmenin öğrenciler üzerindeki etki ve önemini arttırmaktadır. Şu an herkes sınıf öğretmenini hatırlamakta ve sınıf öğretmeni, birey üzerinde çok önemli rol oynamaktadır. 2015-2016 yılı verilerine göre temel eğitimde okullaşma oranı %94,87 düzeyindedir. Temel eğitimde yer alan okul sayısı 26522, öğrenci sayısı 5360703'tür. Temel eğitimde görev yapan öğretmen sayısı 302961 iken öğretime düşen öğrenci sayısı 21'dir (MEB, 2017:2).

Eğitim sistemi içerisinde öğretmenler ve öğrenciler büyük önem taşımakta, öğretmenlerin niteliğinin artırılması ise eğitim sistemine nitelik katma konusunda en önde gelen düşünceler arasında yer almaktadır. Öğretmenlerin niteliklerinin artırılması, öğretmenlerin almış oldukları eğitimin niteliğinin artırılması, gerekli yönetsel düzenlemelerin yapılması, öğretmenlerin çalışma koşullarının iyileştirilmesi gibi faktörlerle sıkı bir ilişki içindedir (Daştan, 2008:307).

Öğretmenlik, dünyanın her yerinde, milletlerin geleceğini şekillendiren en önemli ve en onurlu meslek olarak kabul edilmektedir. Toplumda telkin gücü en fazla olan öğretmenler, etraflarındaki binlerce hatta milyonlarca genç beyinlerin şekillenmesinin, onlara daima bir

şeyler öğretmenin ve örnek insan olmak gibi bir sorumluluğun sahibidirler. İşin hazzına ulaşan ideal öğretmenler, mesleki idealizleriyle dinamizmlerini birleştirmektedirler (Orakçı, 2005).

Bilgi toplumunda eğitim, yaratıcı, sorgulayıcı, düşünen, üretebilen, yaratıcı ve yenilikçi bireyler yetiştirmeyi amaç edinmiştir. Günümüz toplumunda, okulun, ders programlarının, ana-babaların, öğrencilerin özellikle de öğretmenlerin rolleri değişmiştir. Özellikle öğretmen tanımında, sadece bilgiyi aktarmak değil, toplumu şekillendirme yolunda rehber ve yol gösterici olmak da yer almaktadır (Çalık ve Sezgin, 2005:64).

Öğretmenlik mesleği taşıdığı anlam ve üstlendiği sorumluluklar bakımından, nesilleri geleceğe taşımak üzere toplumsal yükümlülüğünü yerine getirmekle mükelleftir.

Öğretmenlik mesleği, sosyal, kültürel, ekonomik, bilimsel ve teknolojik boyutlara sahip, alanda uzmanlık bilgi ve becerisini temel alan akademik çalışma ve mesleki formasyonu gerektiren, profesyonel statüde uğraşı alanıdır (Gürkan ve Gökçe, 1999).

Öğretmenlik mesleği, tüm boyutlarıyla çok önemli ve hayati bir meslektir. Özellikle eğitim sürecinde büyük etkiye sahip olan bir sınıf öğretmeni; sadece bir grup öğrenciyi birinci sınıftan alıp besinci sınıfa kadar getirmekle kalmaz, onlara ulusal kimliği, milli birlik ve beraberliği, sevgiyi, hoşgörüyü, hayatı, bilimi ve teknolojiyi tanıtan ve öğreten bir kimliğe bürünerek, büyük sorumluluğunu yerine getirir (Sazak, 2007:70). Sınıf öğretmenin bu kimliğini doğrulayan yalnızca bilgisi değil duyguları, hareket ve tavırları ile baştan sona bir bütünlüğün sembolü olmasıdır.

Öğretmenlik, yüz yüze etkileşimi ve paylaşımı gerektiren mesleklerin başında gelmektedir. Öğretmenlerin, ilköğretim aşamasında, bireylerin topluma hazırlanmasında ve kişilik gelişimlerinde etkin bir rolü vardır. Bireylerin aile ortamında elde ettikleri kazanımlar en iyi şekilde okul ortamında sergilenmekte, bunların üzerine yenileri eklenirken uygun olmayanlar düzeltilmektedir (Gündüz, 2006).

Öğretmen, en genel tanımıyla, öğrenmeye rehberlik eden kişidir. Öğretmen, bir bilim dalını, sanatı, tekniği veya belli bazı bilgilerin öğretimini uzmanlık olarak yapan ve meslek olarak yerine getiren kişidir.

Öğretmen, tüm toplumlarda insan yetiştirme işlevini üstlenen eğitim sisteminin vazgeçilmez üyesidir. Öğretmenler, eğitim süreci içinde yeni kuşakların yetiştirilmesinde etkin bir rol alırlar (Değirmencioğlu, 2000; Gürsoy, 2003:33; Övet; 2006).

Öğretmenlik, bir milletin, bir devletin geleceğini hazırlama sorumluluğunu taşıyan bir meslektir. Öğretmenlik mesleği yetişmekte olan nesli; ailesi, çevresi, milleti, devleti ve vatani için daima yararlı, yapıcı, yaratıcı iyi bir insan ve iyi bir vatandaş olarak yetiştirme sanatıdır. Öğretmenlerin yetiştirdiği bu insanlar, ailesini ve milletini mutlu kılar, yurdunu kalkındırır ve devletini güçlendirir. Bu bakımdan milletimizin geleceği öğretmenlerin göstereceği başarıya bağlıdır (Tekişik, 1986:24).

Öğretmenlik; 14 Haziran 1973 tarihli ve 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu'nun 43. Maddesinde şöyle tanımlanmaktadır: Öğretmenlik, devletin eğitim, öğretim ve bununla ilgili yönetim görevlerini üzerine alan özel bir ihtisas mesleğidir. Öğretmenler bu görevlerini Türk Milli Eğitiminin amaçlarına ve temel ilkelerine uygun olarak ifa etmekle yükümlüdürler (METK, mad:43).

Türkiye'de sınıf öğretmenlerinin ilk görev yerleri genelde onların mesleki yaşamlarında önemli bir dönüm ve dönüşüm noktası olmaktadır. Bu durum öğretmenlerin mesleki, bireysel ve ailevi yaşamlarına etki etmektedir.

Türkiye'de sınıf öğretmeni olmak için, Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalı'ndan mezun olmak ve ÖSYM tarafından hazırlanıp uygulanan Kamu Personeli Seçme Sınavı'ndan KPSS10 puan türünden yeterli puanı almış olmak gerekmektedir.

Göreve yeni başlayan sınıf öğretmenlerinin büyük bir çoğunluğunun ilk görev yeri Türkiye'nin doğu Anadolu ve güneydoğu Anadolu bölgelerindeki illerin köyleri olmaktadır.

2008 yılı ağustos ayında yapılan atamaya bakıldığında Uşak iline 2, Afyon iline 19, Ağrı iline 700, Muş iline 560 sınıf öğretmeni ataması yapılmıştır. 2016 yılı şubat ayında yapılan atamaya bakıldığında Uşak iline 0, Afyon iline 0, Ağrı iline 181, Muş iline 156 sınıf öğretmeni ataması yapılmıştır.

Öğretmenliğin ilk yılları, öğretmenlerin meslek hayatlarının en kritik ve kırılğan dönemini oluşturur ki bu yıllarda öğretmenlerin ne gibi sorunlarla karşılaştıklarının bilinmesi de eğitimde kuram ve uygulamada iyileştirmeler yapma açısından önemlidir (Özdemir ve Yalın, 2000).

Eğitim sisteminin vazgeçilmez ögesi, öğretmenlerin, mesleki yaşantılarında verimliliği esastır. Günümüzde eğitim sistemi içerisindeki sorunların belki de en önemli halkasını öğretmen sorunları oluşturmaktadır. Özellikle de köylerde görev yapan öğretmenlerin etkililiği ve verimliliği bu nedenle günümüz koşullarında tartışılır olmuştur. Görülüyor ki, yıllardır ülkemizde eğitimin sorunları, öğretmenlerin problemleri dile getirilip, tartışılmaktadır. Bir de öğretmenlerimiz köy okullarında görev yapmakta ise bu sorunların uzağında kalması kaçınılmaz hale gelmiştir. Ama nedense öğretmenler hep genel bir değerlendirmeye tabi tutulmakta ve tümü aynı kategoriye sokulmaktadır. Oysa eğitimcilerin ve eğitim çalışanlarının sorunlarını kendi kapsamlarında ve çevre şartlarına göre değerlendirmek gerekmektedir. Özellikle kırsal kesimde görev yapan öğretmenlerin üstlendiği rolleri hassasiyetle yerine getirmesine her dönemde olduğu gibi günümüzde de ihtiyaç duyulmaktadır. Bu bağlamda oldukça önemli ve ağır bir sorumluluğun yerine getirilmesinde köyde görev yapan sınıf öğretmenleri sorunlarıyla baş başa bırakılmamalı, çözüm yolları üretilerek memleketin her kösesinin aydın ve refah içinde yaşayan bir toplum olarak şekillendirilmesine zemin hazırlanmalıdır. Bu doğrultuda köyde görev yapan öğretmenlerin sorunları kendine özgü koşulları dikkate alındığında şu başlıklar altında toplanabilir:

1. Kalacak yer ile ilgili sorunlar
2. Ulaşım ile ilgili sorunlar
3. Köy halkı ile iletişimde karşılaşılan sorunlar
4. Öğretimle ilgili karşılaşılan sorunlar
5. Öğrencilerle ilgili sorunlar
6. Velilerle ilgili sorunlar
7. Çevresel koşullarla ilgili sorunlar
8. Köyde sosyal etkinliklerle ilgili sorunlar
9. Rehberlik hizmetleriyle ilgili sorunlar
10. Denetim ve teftişlerle ilgili sorunlar
11. Öğretmenlerin hizmet bakımından karşılaştıkları sorunlar
12. Öğretmenlerin mesleki açıdan karşılaştıkları sorunlar

Öğretmenlerin maaşları da bir sorun teşkil etmektedir. Öğretmen maaşları, geçmişten günümüze uzanan her dönemde öğretmen sorunları ile ilgili tartışmaların hep odak noktasını oluşturmuştur. Öğretmenlik mesleği, ülkemizde hak ettiği değeri manevi yönden sağlayamadığı gibi, yoksulluk sınırının altındaki maaşlarla maddi yönden de hak ettiği karşılığı alamamaktadır. Üstelik köyde görev yapan öğretmenlerin şehir merkezinde görev yapan öğretmenlerle aynı ölçütlerle değerlendirilmesi, köy öğretmenlerinin yol giderleri, barınma, lojman bakım ve tamirata gibi ek giderlerinin göz önünde bulundurulmadığının göstergesidir. Aynı zamanda maddi olarak köyde görev yapmaya teşvik edilmeyen öğretmen manevi olarak da köy öğretmeni olmanın sorumluluklarından kaçma eğilimi göstermektedir. İsmail Aydın'ın (1999) yaptığı araştırmaya göre, Türkiye'de öğretmen maaşlarının yoksulluk sınırının altında olduğu ve Türkiye'deki öğretmenlerin Avrupa ülkeleri arasında en düşük ücreti aldıkları ortaya çıkmıştır.

Erdem ve Yaprak (2011:148) yılında yaptıkları "Köy ve İlçe Merkezinde Görev Yapan Sınıf Öğretmenlerinin Halkla Etkileşim ve Mesleki Memnuniyet Boyutunda

Karşılaştığı Sorunlar ve Bu Sorunların Performansına Etkisi Konusundaki Görüşleri” adlı çalışmada 593 sınıf öğretmeni ile çalışmışlar ve ulaşılan sonuçlar şu doğrultudadır. Öğretmenlerin görev yaptıkları köylerde lojmanlarının olmasının, gerekli hizmet içi eğitim almalarının, eğitim-öğretim yöntemlerinin çeşitlendirilmesinin ve okullarında görev yapmaya dair motivasyonlarının yükseltilmesinin halka etkileşimlerine ve memnuniyetlerine katkı sağlayacağı belirtilmiştir.

Özpinar ve Sarpkaya (2010:18) yaptıkları “Köyde Görev Yapan Sınıf Öğretmenlerinin Sorunları” adlı çalışmada 482 sınıf öğretmeni ile çalışmışlar ve ulaşılan sonuçlara şu önerileri getirmişlerdir:

Sınıf öğretmenlerinin eğitiminde köy hayatına uygun uygulamalar yer almalı, staj uygulamalarında köylerde yer alan ilkokullara öncelik verilmelidir. Köylerde görev yapan sınıf öğretmenlerin başarıları ödüllendirilmeli, hizmet içi eğitim uygulamaları, rehberlik ve birleştirilmiş sınıf uygulamaları köylere göre düzenlenmelidir. Köy okullarında yer alan lojman, okulun fiziksel eksiklikleri ve araç-gereç yetersizlikleri giderilmelidir.

Girgin (1995), sınıf öğretmenlerinde mesleki tükenmişliğin gelişimini etkileyen değişkenleri, İzmir ili kırsal ve kentsel yöre karşılaştırması çerçevesinde analiz etmeye çalışmıştır. 401 öğretmen ile yapılan çalışmada, çalışma ortamından memnun olan öğretmenlerin tükenmişlik düzeylerinin, memnun olmayan öğretmenlerden anlamlı düzeyde düşük olduğu saptanmıştır. Alt sosyo-ekonomik düzeyde görev yapan öğretmenlerin duyarsızlaşmalarının daha yüksek düzeyde olduğu ve sosyo-ekonomik düzey yükseldikçe mesleki başarının da yükseldiği sonucuna ulaşılmıştır.

Öztürk (1995), sınıf öğretmenlerinin çalıştıkları okulun iklimine ilişkin algıları ile stres düzeyleri arasındaki ilişkileri belirlemeyi amaçlayan bir çalışma yapmıştır. Bu çalışmada, gecekondu bölgesinde çalışan öğretmenlerin okul iklimine ilişkin algılarının, merkez okulda çalışan öğretmenlere göre daha olumsuz olduğu sonucu araştırma bulguları arasında yer almaktadır. Bu nedenle, gecekondu bölgelerindeki okulların alt yapı ve kaynak sorunlarının ortadan kaldırılmasının yararlı olacağı öneriler arasında yer almıştır.

Korkmaz (1999), göreve yeni başlayan öğretmenlerin mesleğe uyum sorunlarını belirlemek amacıyla gerçekleştirdiği araştırmasında, köylerde görev yapan öğretmenlerin kasaba ve şehirlerde görev yapmakta olan öğretmenlere göre daha yüksek düzeyde sorunla karşılaştıklarını tespit etmiştir.

Seferoğlu (2001:16), 52 ilkokulda görev yapan 500 sınıf öğretmeni(100 sınıf öğretmeni köy okullarından seçilmiştir) ile yaptığı çalışmada, öğretmenlerin kendi mesleki gelişimleriyle ilgili bakışları, beklentileri ve önerilerini açıklamıştır. Bu çalışmada, öğretmenlerin karşılaştığı en önemli engel, ekonomik zorluklardır. Aynı zamanda, öğretmenlerin sorunları arasında karar verme sürecinde rol alamamaları, eğitim sisteminin reform ihtiyacının gerçekleşmemesi, hizmet içi eğitim etkinliklerinin sunulmaması, mesleki yayınlara ulaşamama, yeterli materyallerin sağlanamaması, atamalardaki haksızlıklar ele alınmıştır. Bunun yanı sıra, ailelerin okula ve öğretmenlere karşı olumsuz tutum sergilemeleri, öğretmenlerin çevreye uyum sağlayamaması, öğretmen yetersizliği, birleştirilmiş sınıf uygulaması, öğrencilerle yaşanan sorunlar, okulların fiziksel yetersizliği, öğretmenlerin sosyal sorunları, sınıfların kalabalık olması, yöneticilerle ve müfettişlerle yaşanan sorunlar ile öğretmen yetiştirme sorununa da yer vermiştir. Öğretmenlerin karşılaştıkları zorlukların ve sorunların üstesinden gelebilmek için de eğitim sisteminde köklü bir reforma ihtiyaç olduğu sonucuna varılmıştır.

Yalın (2001), sınıf öğretmenlerinin problemlerini saptamak ve çözüm önerileri bulmak amacıyla, İzmir iline bağlı 20 ilkokuldan merkezde 106, kırsal kesimde 94 olmak üzere görev yapan 200 sınıf öğretmenin, farklı iki bölgedeki öğretmenlerin sorunları arasındaki farklılıkları ve benzerlikleri belirlemeye çalışmıştır. Tespit edilen sorunların ortadan kaldırılması için, öğretmenlerin hizmet öncesi ve hizmet içi eğitimlerinin niteliğine önem

verilmesi, öğretmenlik mesleğinin statüsünün gelir düzeyi ve yaptıkları işe göre yükseltilmesi gerektiğini belirtmiştir.

Şekerci (2000:64), eğitim sisteminin kırsal bölgedeki sorunlarını öğretmen ve öğrenci açısından ortaya koymaya çalışmıştır. Köy okullarında görev yapan öğretmenlerin dolgun ücret almalarının, denetimlerde görev zorlukları dikkate alınarak köy öğretmenlerine daha ılımlı davranılmasının ve köy öğretmenleri ile merkezi okullarda görev yapan öğretmenlerin etkinliklerle kaynaştırılmasının gerekliliği vurgulanmıştır. Buna bağlı olarak, kırsal bölgedeki okullara deneyimli öğretmenlerin gitmesinin özendirilmesi, hizmet içi eğitimin özellikle kırsal bölgelerde yaygınlaştırılması, eğitim programlarının her bölgenin kendi şartlarına göre uygun düzenlenmesi ve köy okullarına daha geniş olanakların sağlanması hususunda da sorunlar yaşandığı ifade edilmiştir.

Yerlikaya (2000), 32'si köyde görev yapan toplam 76 sınıf öğretmeni üzerinde gerçekleştirdiği çalışmada, köyde sınıf öğretmenlerinin yaşadığı sorunlar arasında çalışma ortamı ve koşullarının kötü oluşu, çalışma kurumlarının merkeze uzaklığı, birleştirilmiş sınıflarda tek öğretmen olmanın zorlukları, sosyal etkinliklerin azlığı gibi sorunların yer aldığını belirlemiştir. Maddi sorunlar, araç-gereç yetersizliği, öğrenci-öğretmen-veli ilişkisinin tam olarak gerçekleştirilememesi, öğrenci-aile ve okul çevresinin düşük sosyo-ekonomik ve kültürel yapısı, mesleğin toplumsal statüsünün düşüklüğü ve okul öncesi eğitimin yetersizliği yalnızca köyde görev yapan öğretmenlerin değil şehirde görev yapan öğretmenlerin de sorunları arasında yer almıştır.

Yapıcı ve Yapıcı (2003), Uşak il merkezinde görev yapan 458 sınıf öğretmenin okulda eğitim ve öğretim süreçlerinde karşılaştıkları en önemli sorunları; öğrenci, veli ve ders ortamı ile ilgili sorunlar olarak gruplandırmıştır. Bu başlıklar altında, öğretmenlerin belirttiği sorunların dağılımlarını yorumlamış ve çözüm önerileri sunmuşlardır. Çalışmada, 21.yüzyılda hala yüz yıl öncesinin sorunlarının aşılamadığına dikkat çekilmiştir.

Atmaca (2004), Ağrı ilinde görev yapan sınıf öğretmenlerinin durumlarını belirlemeyi amaçlayan bir çalışma yapmıştır. Bu çalışmaya göre; iklim şartları, ulaşım, dil problemi, fiziksel yetersizlikler ve araç-gereç sorunu, barınma problemi, velilerin ilgisizliği, öğretmen yetiştirme sistemindeki eksiklikler, müfettiş ve idarecilerin tutumu, halkın öğretmene sergilediği tutum, sosyal yaşamdan yoksunluk, atama sistemi ve öğretmen maaşlarının yetersizliği öğretmenlerin güdülenmelerini azaltan etmenler arasında sıralanmıştır.

Taş (2005), yaptığı çalışmada sınıf öğretmenlerinin motivasyonlarını etkileyen faktörleri belirlemeyi amaçlamıştır. Köylerde görev yapan öğretmenlerle ilçe merkezlerinde görev yapan sınıf öğretmenleri arasında "Fiziksel Koşullar", "İşin Niteliği", "Ücret", "Ödül" ile "Mesleki Gelişim ve Yükselme" faktörleri açısından anlamlı bir farklılığın olduğunu tespit etmiştir. Köy okullarının fiziksel koşulları ile sınıf öğretmenlerinin ücretleri ve özlük haklarında iyileştirilmelere gidilmesi önerilmiştir.

Turan ve Garan (2008:117) çalışmalarında, kırsal kesimde çalışan sınıf öğretmenlerinin, mesleki gelişimleri, matematik müfredatı, fiziksel koşullar, okulun öğrenme kültür ve iklimini etkileyen etmenler ve okul paydaşları ile ilgili karşılaştıkları sorunların, "kırsal gerçeğinin" göz ardı edilmesinin ve kırsal kesime yönelik farklı bir eğitim anlayışı, programı ve politikasının sunulmamasından kaynaklandığı sonucuna ulaşmışlardır.

Araştırmanın Önemi

Bu araştırmadan elde edilecek sonuçlar, köylerde görev yapan sınıf öğretmenlerinin sorunlarını belirlemek ve bu sorunlara yönelik çözüm önerileri üretmesi açısından büyük önem taşımaktadır. Aynı zamanda daha kaliteli bir eğitim için ülkenin dört bir yanında yer alan okullarda yaşanan sorunların ortadan kaldırılmasına olanak sağlayabileceği ve öğretmenlerin sıkıntılarının ortadan kaldırılmasına önemli katkılarda bulunabileceği varsayılmaktadır. Sınıf öğretmenliği adaylarının köyde görev yaparken karşılaşabilecekleri

sorunlar hakkında bilgi sahibi olmalarına ve bu konuda hazırlıklı ve bilinçli bir biçimde hareket edebilmelerine yardımcı olacağı da düşünülmektedir. Aynı zamanda, bu araştırmanın köy şartlarına uygun öğretmen yetiştirme uygulamalarının günümüz koşullarına göre düzenlenmesine yardımcı olacağı da düşünülmektedir.

Problem Durumu

Mesleklerinin ilk yılında Türkiye'nin Ağrı, Bitlis, Diyarbakır ve Muş illerinin köylerinde görev yapan sınıf öğretmenlerinin sorunları nelerdir?

YÖNTEM

Araştırma Deseni

Mesleklerinin ilk yılını köy okullarında yerine getiren sınıf öğretmenlerinin sorunlarını belirlemeyi amaçlayan bu araştırma nitel bir araştırmadır. Nitel araştırma desenlerinden olgu bilimin kullanıldığı çalışmada veri toplamak için görüşme tekniği seçilmiştir. Olgu bilim deseni farkında olunan ancak derinlemesine ve ayrıntılı bir anlayışa sahip olunmayan olgulara odaklanmaktadır. Olgularla günlük yaşantıda sık sık karşılaşılsa da bu durum onların tam olarak anlaşıldığı anlamına gelmez. İnsanlara tümüyle yabancı olmayan aynı zamanda da tam anlamın kavranamadığı olguları araştırmayı amaçlayan çalışmalar için olgu bilim, iyi bir araştırma zemini oluşturmaktadır (Yıldırım ve Şimşek; 2005:72).

Araştırmada nitel veri toplama tekniklerinden görüşme(mülakat) tekniği uygulanmıştır. Ve görüşme tekniklerinden yapılandırılmış görüşme tekniği uygulanmıştır. Bu teknikte, araştırmacı görüşme sorularını önceden hazırlar, ne tür soruların ne şekilde sorulup, hangi verilerin toplanacağını en ayrıntılı şekilde belirleyen görüşme planının birebir uygulandığı bir görüşmedir (Ekiz, 2009).

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu; 2015-2016 eğitim öğretim yılında Ağrı, Bitlis, Diyarbakır ve Muş illerinin köy okullarında görev yapan, mesleğinin ilk görev yılı olan 15 sınıf öğretmeni oluşturmaktadır. Çalışma grubunun bu şekilde planlanmasının nedeni; araştırmacıların bu illerde görev yapan öğretmenlerden çalışmaya katılabilecekleri yönünde görüş almış olmalarıdır.

Verilerin Toplanması

Bu araştırmada veriler yapılandırılmış görüşme yoluyla (yüz yüze ve bilgisayarla video görüşmesi yapılarak) elde edilmiştir.

Çalışmada veriler şu yol izlenerek toplanmıştır. İlk olarak Ağrı, Bitlis, Diyarbakır ve Muş illerinin köy okullarında görev yapan 90 sınıf öğretmenine ulaşılmış, çalışmanın amaçları hakkında bilgilendirilmişler ve gönüllü olarak bu araştırmaya katılıp katılmayacakları sorulmuştur. Öğretmenlere, elde edilecek verilerin güvenilirliği, bilgilerin saklı tutulacağı, kimliklerinin gizli tutulacağı ve araştırmanın herhangi bir yerinde kendilerinin veya kurumlarının isimlerinin geçmeyeceğine dair güvence verilmiştir. Bu doğrultuda 15 sınıf öğretmeni araştırmaya gönüllü olarak katılacaklarını bildirmişlerdir. İkinci olarak görüşmeyi kabul eden katılımcılarla ortak görüşme günleri belirlenmiş ve o tarihlerde görüşme gerçekleştirilmiştir. Araştırmaya dâhil olan 15 öğretmen ile tek tek olmak üzere birer defa görüşülmüş ve bu görüşmelerin her biri yaklaşık 40-45 dakika arasında sürmüştür. Görüşmelere hem dijital olarak kayıt altına alınmış hem de el yazısıyla not edilmiştir.

Araştırmada nitel veri toplama araçları ile toplanan verilerin geçerliği için inandırıcılık, aktarılabilirlik, güvenilirliği için tutarlık ve teyit edilebilirlik ölçütlerinden yararlanılmıştır. Burada inandırıcılığın sağlanması için görüşme formunun geliştirilmesinde ve veri analizinde uzman görüşüne başvurulmuştur. Ayrıca katılımcılar ayrıntılı olarak

belirtilmiştir. Aktarılabirlik ölçütü için sık sık doğrudan alıntılara yer verilmiştir. Araştırmanın tutarlılığını ve teyit edilebilirliğini sağlamak amacıyla veri toplama araçlarının hazırlanmasından analizine kadar tüm süreçlerde uzman görüşüne sunulmuştur. Uzmanlarla yapılan tartışmalar sonucunda temalara son şekilleri verilmiştir.

Verilerin Analizi

Elde edilen veriler nitel veri özelliği taşımaktadır. Bu verilerin analizinde nitel veri analiz tekniklerinden “İçerik Analizi” yöntemi kullanılmıştır.

İçerik analizi özellikle sosyal bilimlerin birçok alanında sıklıkla kullanılan önemli tekniklerden biridir. İçerik analizi, belirli ilkelere dair kodlamalarla bir metnin bazı sözcüklerinin daha küçük içerik kategorileri ile özetlendiği sistematik yinelenebilir bir teknik olarak tarif edilir. İçerik analizi metin/metinlerden oluşan bir bütünün içerisindeki belli kelimelerin/kavramların var olma durumunu belirlemeye yönelik yapılıdır. Araştırmacılar bu kelime ve kavramların var olma durumunu, anlamlarını ve ilişkilerini belirleyip, analiz ederek metinlerdeki mesaja ilişkin çıkarımlarda bulunurlar (Büyüköztürk, vd., 2012:240).

BULGULAR

Öğretmenlerden elde edilen görüşler kategorilendirilmiş, daha sonra temalaştırılmıştır. Ortaya çıkan kategoriler;

Fiziki/altyapı kaynaklı sorunlar (7 tema)

Öğretmen kaynaklı sorunlar (6 tema)

Öğrenci kaynaklı sorunlar (4 tema)

Veli kaynaklı sorunlar (2 tema)

Yönetici kaynaklı sorunlar (2 tema) şeklindedir.

Öğretmenlerden elde edilen görüşler beş başlık halinde kategorilendirilmiş ve her kategoriye ait temalar ortaya çıkarılmış ve frekansları tablolara yansıtılmıştır.

Tablo 1: Fiziki/altyapı kaynaklı sorunlar (7 tema)

Temalar	f
Derslik yetersiz	13
Okulun eksiklikleri	11
Soba yakmak-tezek yakmak	9
Fotokopi eksikliği	8
Tuvalet eksikliği	7
Araç-gereç ve materyal	7
Hijyen eksikliği	5

Tablo 1’de görüldüğü üzere “fiziki/altyapı kaynaklı sorunlar” kategorisinde yedi tema ortaya çıkmıştır. Elde edilen bulgular öğretmenlerin sırasıyla “derslik yetersiz”, “okulun eksiklikleri”, “soba-tezek yakmak”, “fotokopi eksikliği” şeklinde sorunlar yaşadığını göstermektedir. İlkokullarımızda hala derslik yetersizliği, öğretmenin soba yakmak zorunda kalması vb fiziksel ve altyapıya dayalı sorunlar yaşıyor olmaları üzüntü vericidir. Bu sorunların en asgari seviyeye çekilmesi öğretmenlerimizin çalışma koşullarını iyileştireceği kabulüyle olumlu katkılar sağlayacaktır.

Tablo 2: Öğretmen kaynaklı sorunlar (6 tema)

Temalar	f
Köy-ilçe barınma sorunları	14
Uzun ve zorlu yolculuklar	12
Öğretmen yetersizliği	9
Sosyal faaliyet olmayışı	3
İyi bir eğitim eksikliği(öğretmenin özeleştirisi)	3

Beslenme sorunları	2
--------------------	---

Tablo 2’de görüldüğü üzere “öğretmen kaynaklı sorunlar” kategorisinde altı tema ortaya çıkmıştır. Elde edilen bulgular öğretmenlerin sırasıyla “köy-ilçe barınma sorunları”, “uzun ve zorlu yolculuklar”, “öğretmen yetersizliği” şeklinde sorunlar yaşadığını göstermektedir. Köylerde görev yapan sınıf öğretmenlerinin barınma sorunları, köyde lojman vb olmadığı için her gün yolculuk yapmaları gerekliliği, okuldaki öğretmen eksikliği gibi sorunlar dile getirdikleri görülmüştür. Bu sorunların ortadan kalkabilmesi için öğretmenlerin barınma ihtiyaçları giderilmeli, gereken noktalara lojman desteği sağlanmalı, okulda öğretmen eksikliği ortadan kaldırılmalıdır. Diğer sorunlarda sorunun kaynağı tespit edilerek çözüme kavuşturulmalıdır. Bu sorunların giderilmesi öğretmenlerimize ve bütüncül olarak bakılırsa eğitim sürecimize olumlu katkılar sağlayacaktır.

Tablo 3: Öğrenci kaynaklı sorunlar (4 tema)

Temalar	f
Devamsızlık yapılması	11
Türkçe bilmeyen öğrenciler	10
Birleştirilmiş sınıflar	9
Kalabalık sınıflar	5

Tablo 3’te görüldüğü üzere “öğrenci kaynaklı sorunlar” kategorisinde dört tema ortaya çıkmıştır. Elde edilen bulgular öğretmenlerin sırasıyla “devamsızlık yapılması”, “Türkçe bilmeyen öğrenciler”, “birleştirilmiş sınıflar” ve “kalabalık sınıflar” şeklinde sorunlar yaşadığını göstermektedir. İlkokul düzeyinde; öğretmen görüşleriyle devamsızlık yapıldığı görüşü üzerinde önemle durulması gereken bir husustur. Bu sorunun bertaraf edilmesi için velilerin, öğretmenlerin ve yetkili idarecilerin gereken önlemleri almaları gerekmektedir. Türkçe bilmeyen öğrenciler için okul öncesi eğitimin önemi vurgulanmalı ve köylerde yer alan okullarımıza gereken destek sağlanmalıdır. Birleştirilmiş sınıflarda görev yapan öğretmenlere gereken destek sağlanmalı, hizmet içi eğitimlerde bu konu hakkında bilgilendirilmelidirler. Kalabalık sınıflar ise istenen mevcut sayıya çekilmelidir. Bu sorunların giderilmesi öğretmenlerimize ve eğitim sürecimize olumlu katkılar sağlayacaktır.

Tablo 4: Veli kaynaklı sorunlar (2 tema)

Temalar	f
İlgisizler	11
Çocuklarının eğitimlerine harcama yapmamak	7

Tablo 4’te görüldüğü üzere “veli kaynaklı sorunlar” kategorisinde iki tema ortaya çıkmıştır. Elde edilen bulgular öğretmenlerin sırasıyla “ilgisizlik”, “çocuklarının eğitimlerine harcama yapmamak” şeklinde sorunlar yaşadığını göstermektedir. Öğretmenlerden elde edilen görüşler doğrultusunda bu sorunların ortadan kaldırılabilmesi için; öğretmenlerin ve okul idarecilerinin velilerle daha fazla iletişim sağlamalarına olanak sağlayacak etkinlikler düzenlenmelidir. Bu etkinlikler velilerin eğitimin önemi hakkında farkındalık geliştirmelerine imkân verebilir. Bu sorunların giderilmesi eğitim sistemimize olumlu katkılar sağlayacaktır.

Tablo 5: Yönetici kaynaklı sorunlar (2 tema)

Temalar	f
Yönetimde katılım yok(Okul-MEM)	12
Teftiş yapanların baskı ve stresi	8

Tablo 5’te görüldüğü üzere “yönetici kaynaklı sorunlar” kategorisinde iki tema ortaya çıkmıştır. Elde edilen bulgular öğretmenlerin sırasıyla “yönetimde katılım yok”, “teftiş

yapanların baskı ve stresi” şeklinde sorunlar yaşadığını göstermektedir. Öğretmenlerden elde edilen görüşler doğrultusunda; okul idarecilerinin ve milli eğitim müdürlüğü yetkililerinin öğretmenlere desteklerini arttırmaları, yapıcı davranışları ve birlikte hareket etmeleri, teftiş gerçekleştiren görevlilerin iletişim süreçlerini daha iyi noktalara taşıma gayretleri bu sorunları ortadan kaldıracaktır.

Yukarıda belirtilen tüm sorunların giderilmesi veya asgari düzeylere çekilmesi; öğretmenlerimize, öğrencilerimize, velilerimize ve milli eğitim idarecilerine olumlu katkılar sağlayacaktır. Eğitim sürecinin bireysel aktörlerine yapılan bu olumlu katkılar eğitim sistemimizi iyi yönde etkileyecektir.

Öğretmenlerin Sorunlara Dair Görüşleri

Köylerde görev yapan sınıf öğretmenlerinin yaşadıkları sorunlara dair bazılarının görüşleri aşağıda belirtilmiştir:

Ö3: *Benim yaşadığım sorunların en başında, barınma için bir yer bulmak vardı. İki aya yakın bir süre misafir olarak ilçe merkezinde kötü bir misafirhanede kaldım. Misafirlikten sonra kalıcı yerime geçtiğimde 3 kişilik bir odada 1 memur ve 2 öğretmen konakladık. Diğer yaşadığım sorunlara gelirim; öncelikle öğrencilerim Türkçeyi doğru düzgün konuşamıyorlardı ve bu ders esnasında beni çok zorluyordu. Okulumuzun fiziksel ve altyapı anlamında çok eksikliği vardı. İlçe Mem bu eksiklerin giderilmesi noktasında gerekli desteği vermiyordu. Sorunları kanıksadım zamanla, çünkü çözülmesi için hiçbir amirden destek göremiyoruz. Tek yaptıkları geçiştirmek.*

Ö4: *Birleştirilmiş sınıf öğretmenliği diye bir şey vardır, bir de okulda tek öğretmen olmak vardır...*

Ö5: *Köy ilkokulunda çalışmak ciddi bir özveri istiyor. Şu an Ağrı ili Taşlıçay ilçesinin ... köyünde sınıf öğretmeniyim. Her gün İlçeden köye 40 km 'ye yakın bir yolu gidip geliyoruz. Kar yolları kapatıyor. Ciddi bir kış geçiriyoruz. Ben Bursalıyım, ömrümde böyle çetin şartlar görmedim. İlk 6-7 ay içerisinde bırakıp gitmeyi, istifa etmeyi çok düşündüm. Ama öğretmen arkadaşlar vazgeçirdiler, şimdi iyi ki vazgeçirmişler diyorum. Hissettiğim sorunlardan bir tanesi öğrenciler çok devamsızlık yapıyorlar, veliler öğrencileriyle neredeyse hiç ilgilenmiyorlar, birkaç kez veli toplantısı yapalım dedik, velilerin yarından fazlası gelmedi. Okulumda ısınma problemi var, soba yakıyoruz ve soba yakarken tezek-çöğen gibi malzemeler kullanıyoruz, soba yakmayı burada öğrendim, ama bu malzemeler sınıfların kötü kokmasına sebep oluyor, sık sık su kesintileri yaşanıyor okulda.*

Ö6: *Sabahın beş buçuk altısında kalkıp yollara düşen, servisi bile olmayan köyüne gitmek için dakikalarca araba beklemek, kırık dökük bir okulda doğru dürüst türkçe bilmeyen çocuklara hayatı öğretmeye çabalamak, okulda odun bile bulamadan soğuktan titreyerek ders yapmaya çalışmak, dönüşte eve dönmek için otostop çekmek ve yine de hayata gülümseyebilmektir...Sınıf öğretmenliği budur...*

Ö7: *Cevaplarım bolca şikâyet ve bıkmışlık barındırabilir. Bunu yazdıktan sonra dışarı çıkıp dolaşmam lazım kendime gelebilmek için. Ne güzel yanları vardı bu mesleğin bir zamanlar benim için. Göreve başlayınca o kadar çok zorlandım ki. Öğretmenlik ne kolay, çalışma saatleri çok az, tatili ne çok diyenleri öğretmenlik yapmaya davet ediyorum belli bir süre. Asla bitmiyor işlerim ne evde ne okulda. Harcadığım fiziksel ve mental enerji o kadar yoğun ki. Evliya filan olmak lazım bu mesleği layıkıyla yerine getirmek için. Kesinlikle öğretmenlere psikolojik destek verilmeli. Milli eğitim keşke biraz da bu konuda çalışma yapsa, eğitim sistemi o zaman istenilen hale gelirdi. Bence*

eğitim sistemindeki en büyük eksiklik bu. Gelelim yaşadığım sorunlara; köy yolları berbat, yol uzun sürüyor, okulda araç-gereç-kitaplık vb ciddi eksiklikler var. İlçe meme bildiriyoruz ama aynı tas aynı hamam, Türkçe bilmeyen öğrencilerim var ve 4. sınıfa gelmiş hala doğru düzgün okuma yazma becerisine sahip olmayan öğrenci var.

Ö8: Görev yerine gittiğimde kalacak yer bulmada sıkıntı yaşadım. Batıdan geldiğim için günlerce elektriksiz kalmayı çok yadırgadım. Yağmurlu mevsimlerde çamurlu akan suyu dinlendirip süzerek banyo yapmaya çalıştım. Konakladığım ilçede bakkaldan hallice markette son kullanma tarihli yoğurdu görünce taze yoğurt buldum diye sevinmiştim. Pazarda, markette her şey pahalı. İlçede ev kiralari çok pahalı.

Ö9: Diyarbakır'ın ilçe merkezine 75 km olan köylerinden birinde müdür yetkili sınıf öğretmenini ve hizmetli olarak görev yapıyorum. Kaldığım lojmanla okul binası bitişik. Sobayla ısıtıyor, suyum da okul bahçesindeki çeşmeden taşıyorum eve. İlçeye düzenli ulaşım olmadığından dolayı da ayda bir defa anca gidebiliyorum ilçe merkezine. Öğrencilerime okuma yazma öğretebilmenin derdindeyim. Zor şartlarda görev yapıyorum, kutsal bir misyonu yerine getirmeye çalışıyoruz ama biraz destek, yardım bekliyoruz idarecilerimizden.

Ö10: Çalıştığın köyde kalabileceğin bir lojman olmayabilir. Lojman varsa su yoktur. Su varsa kışın soğuktan donar. Elektrikler sık sık kesilir. Bazen 10 ila 15 gün elektriksiz kalabilirsin. Kış mevsimi ağır geçiyorsa, yollar kapanır. Günlerce ilçeye gidemezsin. İhtiyaçlarını karşılayamazsın. . . . Doğuda öğretmen olmak zordur. Hele ki üniversiteden yeni mezun olmuş, 23 yaşında, hiç köyde yaşamamış genç bir öğretmensen. . . . Doğuda aileler kendi arasında kürtçe konuştuğu için birçok kadın ve çocuk Türkçe bilmemektedir. Sınıfta çocuklarla (1.sınıf) iletişim kurmak oldukça güçtür. İlk zamanlar diğer çocukların tercümanlığı sayesinde anlaşabilirsiniz. Sonraları biraz çocuklar çabalar Türkçe öğrenmek için biraz öğretmenler çabalar kürtçe öğrenmek için. . . .

Yukarıda yer alan ifadeler köylerde mesleklerinin ilk yılını geçiren sınıf öğretmenlerine ait elde edilen görüşlerin kısaltılmış ve örnek olması açısından buraya yerleştirilen ifadelerdir. Buraya kısaca görüşleri koyulan öğretmenler; Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9 ve Ö10 olarak adlandırılan sekiz sınıf öğretmenin görüşüdür. Bu görüşler incelendiğinde öğretmenlerin yaşadıkları sorunlar; derslik yetersizliği, okulun eksiklikleri, barınma sorunları, ulaşım problemleri, öğrenci devamsızlıkları, dil problemleri, velilerin ilgisizliği, okul/ilçe yönetiminden destek görememek ve birleştirilmiş sınıf uygulaması gibi sorunlar yaşadıkları görülmektedir. Bu sorunlar öğretmenlerin çoğu tarafından dile getirilmiş ve çözülmeyi beklemektedir.

TARTIŞMA ve SONUÇ

Elde edilen bu sonuçlar ve daha önce yapılmış olan çalışmalar 70'li yıllardan itibaren göreve yeni başlayan öğretmenlerin benzer sorunları yaşamakta olduğunu ve sorunların halen devam ettiğini göstermektedir.

Araştırmadan elde edilen bulguların sonuçlarına göre öğretmenler en fazla şu sorunları dile getirmişlerdir: Köy/ilçe barınma sorunları, derslik yetersizliği, uzun-zorlu yolculuklar, yönetimde katılım olmayışı, okulun eksiklikleri, öğrencilerin devamsızlıkları, velilerin ilgisizliği ve Türkçe bilmeyen öğrencilerin olmasıdır. Bu sorunlar öğretmenler tarafından en çok ifade edilen sorunlardır.

Erdem, Kamacı ve Aydemir (2012) yılındaki çalışmalarında; sınıf öğretmenlerinin amirleriyle iletişimi, öğrenci devamsızlıkları, derslik sayısı, okulun fiziki yapısının elverişliliği noktalarında sorunlar yaşadıklarını tespit etmişlerdir. Sağ, Savaş ve Sezer (2009)

“Burdur’daki Birleştirilmiş Sınıf Öğretmenlerinin Özellikleri, Sorunları ve İhtiyaçları” adlı çalışmalarında; okulun teknolojik eksiklikleri, okul yönetiminin destek sağlamaması, velilerin öğrencinin akademik durumuna ilgisizliğini vurgulayan sorunlar belirlemişlerdir.

Literatür incelendiğinde; sınıf öğretmenleri ile gerçekleştirilen araştırmalarda ulaşım, öğretmenlerin yaşadıkları temel sorunlar arasında yer almakta (Kuzey, 2002; Atmaca, 2004; Yazıcı, 2006; Özpınar, 2008), birçok araştırmada okulun araç gereç eksikliği, fiziksel imkânları ve teknolojik sıkıntılar öğretmenlerin yaşadığı önemli sorunlar olarak ön plana çıkmaktadır (Yerlikaya, 2000; Kuzey, 2002; Yapıcı ve Yapıcı, 2003; Fidan, 2008; Özpınar, 2008; Duran, Sezgin ve Çoban, 2011:468).

Kavak ve Ergen (2007) tarafından gerçekleştirilen araştırmada kırsal kesimde yaşayan öğrencilerin birçoğunun okula devamının sağlanamadığı ve bu durumun öğretmenler için sorun oluşturduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca Özpınar (2008) köyde görev yapan sınıf öğretmenleri ile gerçekleştirdiği araştırmada okula devamı sağlamanın öğretmenler için önemli bir sorun olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Tüm bu araştırma sonuçları köy okullarında okula devam problemleri yaşandığını göstermektedir.

Birçok araştırmada (Özben, 1997; Yapıcı ve Yapıcı, 2003; Atmaca, 2004; Çelik, 2005) velilerin çocuklarına karşı ilgisizliği sıklıkla kaşımıza çıkmaktadır. Bu sonuçlar, araştırmamızın sonuçları ile benzerlikler taşımaktadır.

Bu sorunların farkında olunması ve gereken önlem ve desteklerin verilerek bu sorunların azaltılması ve çözülmesi öğretmenler açısından önemlidir. Öğretmenler için önemli görülen bu sorunların çözülmesi köyden ilçeye, ilçeden ile, ilden ülkeye ve dolayısıyla eğitim sistemimize olumlu faydalar sağlayacaktır. Eğitim sistemlerinde sorunların çözülmesi eğitimin niteliği artıracak ve bu nitelik artışı öğrencilere ve sistemin çıktılarına hedeflenen katkılar sağlayacaktır.

Sınıf öğretmenliği düşünüldüğünde ülkenin geleceğini temelden yetiştirmekle görevli olan sınıf öğretmenlerinin sorunları büyük ölçüde toplumun sorununu oluşturmaktadır. Çünkü mesleğinin ilk yıllarında sorunlarla boğuşan bir öğretmenin geleceğe umutla bakması kolay değildir. Bu nedenle göreve yeni başlayan öğretmenlerin sorunlarının çözümünde eğitim fakültelerine, MEB’na, okul yöneticileri ve tecrübeli öğretmenlere büyük roller düşmektedir.

Çalışmanın sonuçları; mesleklerinin ilk yıllarındaki sınıf öğretmenlerinin ciddi sorunlarla karşılaştığı, hala okullarımızda altyapı anlamında eksiklikler olduğu, eğitimde eşitsizliğin aşılamadığı, çözülmeyen sorunların öğretmenlerin motivasyonlarını düşürdüğü, yönetici pozisyonlarında yer alan bireylerin iletişim eksiklikleri olduğu yönündedir.

Yukarıda belirtilen sorunların ortadan kaldırılabilmesi için temel öneri tüm sorunların asgari düzeye çekilmesi gerektiğidir. Ayrıca sınıf öğretmenleri köy okullarında çalışabilecek şekilde yetiştirilmeli, idarecilerinden gereken rehberlik ve iletişimi edinmeleri sağlanmalı ve bunun için idarecilere (müdür, müfettiş ve ilçe/il mem amirleri) durumun önemi hissettirilmelidir. Okulların fiziksel altyapıları; derslik, ısınma, temizlik, ulaşım, lojman vb anlamda iyileştirilmelidir. Veliler, çocuklarının gelişim ve ilerlemeleri hakkında daha duyarlı hale getirilmeli ve bunun için farkındalık etkinlikleri düzenlenmeli, ailelere eğitimin önemi hissettirilmelidir. Tüm bu önerilerin ışığında, sorunların azalacağı ve olumsuz etkilerinin ortadan kalkacağı umulmaktadır.

Kaynakça

- Atmaca, F. (2004). Sınıf Öğretmenlerinin Motivasyon Durumlarının İncelenmesi (Ağrı İli Örneği), (Yüksek Lisans Tezi), Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Aydın, İ. (1999) Dünden Bugüne Öğretmenler. Eğitim Sen Yayınları Araştırma Dizisi 2: Ankara.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2012). Bilimsel Araştırma Yöntemleri. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.

- Çalık, T. & Sezgin, F. (2005). Küreselleşme, Bilgi Toplumu ve Eğitim. Kastamonu Eğitim Dergisi, 13(1), ss. 55–66.
- Çelik, N. (2005). Okul Aile Sorunlarında Yaşanan Sorunlar, (Yüksek Lisans Tezi), Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Daştan, M. (2008). Türkiye’de Öğretmen Ücretleri; Türkiye’deki Öğretmen Ücretleri ile OECD Ülkelerindeki Öğretmen Ücretlerinin Karşılaştırılması. Milli Eğitim Dergisi, 177, ss. 306–326.
- Değirmencioglu, C. (2000). Bir Felsefeci Gözüyle Öğretmenlik, Öğretmenlik Mesleğine Giriş. Nobel Yayınları, Ankara.
- Duran, E., Sezgin, F., Çoban, O. (2011). Aday Sınıf Öğretmenlerinin Uyum Ve Sosyalleşme Sürecinin İncelenmesi. Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 31, 465 - 478.
- Ekiz, D. (2009). Bilimsel Araştırma Yöntemleri (Geliştirilmiş 2. baskı). Anı Yayıncılık, Ankara.
- Erdem, A. R., & Yaprak, M. (2011). Köy ve İlçe Merkezinde Görev Yapan Sınıf Öğretmenlerinin Halkla Etkileşim ve Mesleki Memnuniyet Boyutunda Karşılaştığı Sorunlar ve Bu Sorunların Performansına Etkisi Konusundaki Görüşleri. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, (26), 151.
- Erdem, A. R., Kamacı, S., & Aydemir, T. (2012). Birleştirilmiş Sınıfları Okutan Sınıf Öğretmenlerinin Karşılaştıkları Sorunlar: Denizli Örneği. Eğitimde Kuram ve Uygulama, 1 (1-2), 3-13.
- Fidan, N. K. (2008). İlköğretimde Araç Gereç Kullanımına İlişkin Öğretmen Görüşleri. Kuramsal Eğitimbilim Dergisi, 1(1), 48–61.
- Girgin, G. (1995). İlkokul Öğretmenlerinde Meslekten Tükenmişliğin Gelişimini Etkileyen Değişkenlerin Analizi ve Bir Model Önerisi, (Doktora Tezi), Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.
- Gündüz, B. (2006). Öğretmenlerde Akılcı Olmayan İnançların Kişisel Ve Mesleki Değişkenlere Göre İncelenmesi. İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 7(11), ss. 75–95.
- Gürkan, T. & Gökçe, E. (1999). Türkiye’de ve Çeşitli Ülkelerde İlköğretim. Siyasal Kitabevi: Ankara.
- Gürsoy, H. (2003). Öğretmen Yetiştirmede Sorunlar ve Öneriler. Çağdaş Eğitim Dergisi, 28 (299), 28-35.
- Kavak, Y. ve Ergen, H. (2007). Türkiye İlköğretime Katılım ve Okula Gidemeyen Çocuklar. Milli Eğitim Dergisi, 173, 8-26.
- Korkmaz, S. (1999). Göreve Yeni Başlayan Öğretmenlerin Mesleğe Uyum Sorunları, (Yüksek Lisans Tezi), Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kocaeli.
- Kuzey, M. (2002). Sınıf Öğretmenlerinin Bazı Sorunları ve Bazı Çözüm Önerileri, (Yüksek Lisans Tezi), Atatürk Üniversitesi, Erzurum.MEB, (2017).
- Milli Eğitim İstatistikleri Örgün Eğitim 2016-2017. Ankara: T.C. Milli Eğitim Bakanlığı Strateji Geliştirme Başkanlığı. Metk <http://mevzuat.meb.gov.tr/html/88.html>
- Orakçı, A. (2005). Ayrıcalıklı Bir Meslek Öğretmenlik. Bilim ve Aklın Aydınlığında Eğitim Dergisi, 6, 69.
- Övet, O. (2006). Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleğini Tercih Etmelerinde Etkili Olan Faktörlerin Belirlenmesi, (Yüksek Lisans Tezi), Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Özben, K. (1997). Birleştirilmiş Sınıf Uygulamasında Karşılaşılan Sorunlar, (Yüksek Lisans Tezi), Pamukkale Üniversitesi, Denizli.
- Özdemir, S. & Yalın, H. İ. (2000). Öğretmenlik Mesleğine Giriş (Geliştirilmiş 3. baskı). Ankara: Nobel Yayıncılık.

- Özpınar, M. (2008). Köyde Görev Yapan Sınıf Öğretmenlerinin Sorunları (Aydın İli Örneği). (Yüksek Lisans Tezi), Adnan Menderes Üniversitesi, Aydın.
- Özpınar, M. ve Sarpkaya, R. (2010). Köyde Görev Yapan Sınıf Öğretmenlerinin Sorunları. Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 27, 17-29.
- Öztürk, N. (1995). İlkokul Öğretmenlerinin Çalıştıkları Okulun İklimine İlişkin Algıları ile Gerilim (Stres) Düzeyleri Arasındaki İlişkiler (İzmir Örneği), (Yüksek Lisans Tezi), Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.
- Sağ, R., Savaş, B., & Sezer, R. (2009). Characteristics, Problems And Needs Of Multigrade Class Teachers in Burdur. Inonu University Journal of the Faculty of Education (INUJFE), 10(1).
- Sazak, N. (2007). İlköğretim Okullarında Görev Yapan Öğretmenlerin Ses Sağlığı ve Korunmasına İlişkin Görüşleri. İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 7(13), ss. 69-86.
- Seferoğlu, S. S. (2001). Sınıf Öğretmenlerinin Kendi Mesleki Gelişimleriyle İlgili Görüşleri, Beklentileri ve Önerileri. Milli Eğitim Dergisi, 149, 12-18.
- Şekerci, C. (2000). Türk Eğitim Sisteminin Kırsal Bölgedeki Sorunları ve Çözüm Önerileri. Milli Eğitim Dergisi, S, 146, 63-66.
- Taş, S. (2005). Sınıf Öğretmenlerinin Motivasyonunu Etkileyen Faktörler, (Yüksek Lisans Tezi), Konya: Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Tekışık, H. H. (1986); "Türkiye'de Öğretmenlik Mesleği ve Sorunları", "Çağdaş Gelişmeler Işığında Türkiye'de Eğitim Fakültelerinin Yeri ve Rolü Uluslararası Sempozyumu". Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi. Ankara:17-19 Kasım 1986.
- Turan, S., & Garan, Ö. (2008). Kırsal Kesimde Görev Yapan Sınıf Öğretmenlerinin Matematik Öğretiminde Karşılaştıkları Güçlükler. Milli Eğitim Dergisi, 177, 116-128.
- Yalın, M. (2001). İlköğretim Birinci Kademe Öğretmenlerinin Problemleri ve Çözüm Önerileri, (Yüksek Lisans Tezi), Ege Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Yapıcı, M. ve Yapıcı, Ş. (2003). İlköğretim Öğretmenlerinin Karşılaştığı Sorunlar. Üniversite ve Toplum, 3(3), 09.
- Yazıcı, L. (2006). Sınıf Öğretmenlerinin İlk Atama ve Yer Değiştirmelerinde Karşılaştıkları Sorunlara İlişkin Görüşleri, (Yüksek Lisans Tezi), İnönü Üniversitesi, Malatya.
- Yerlikaya, A. (2000). Köy ve Şehirlerde Çalışan Sınıf Öğretmenlerinde Tükenmişlik Düzeylerinin İncelenmesi, (Yüksek Lisans Tezi), Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2005). Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri. Ankara: Seçkin Yayıncılık.